

Ferekýdés

Testimonia DK 7 A

A 1 = Diogenés Laertios, *Vitae philosophorum* I, 116–121

Ferekýdés, syn Babyův, ze Syru, jak praví Alexandros [z Milétu] v *Nástupnictvích filosofů*. Byl posluchačem Pittaka. Theopompos o něm říká, že byl první, kdo psal o přírodě a bozích. Vypravuje se o něm mnoho podivuhodného. Tak když se procházel po samském pobřeží a spatřil dobře plující loď, řekl prý, že se zanedlouho potopí; a potopila se před jeho očima. Když se napil vody vytažené ze studny, řekl prý, že třetího dne bude zemětřesení, a nastalo. Když šel z Olympie do Messény, poradil svému hostiteli Periláovi, aby se s celou rodinou vystěhoval; on však neposlechl a Messéna byla dobytá.

(117) Theopompos říká v *Podivuhodnostech* (VIII. kniha *Filipik*, fr. 71), že vyzval Lakedaimoňany, aby si necenili zlata ani stříbra; prý mu to v noci uložil Héraklés, jenž téže noci také nařídil králům, aby poslechli Ferekýda. Někteří to však připisují Pýthagorovi (viz A 6). Hermippos pak vypravuje, že když za války mezi Efesany a Magnétany chtěl, aby zvítězili Efesané, zeptal se kohosi mimojdoucího, odkud je. Když mu odpověděl, že z Efesu, řekl mu: „Odtáhni mě za nohy a polož v zemi Magnétanů, svým spoluobčanům pak oznam, aby mě, až zvítězí, pochovali na onom místě, (118) že jim to ukládá Ferekýdés.” Ten muž to tedy oznámil a Efesané den na to udeřili na Magnétany a porazili je. Ferekýda, jenž zatím zemřel, pochovali a vzdali mu velké pocty. Někteří však tvrdí, že přišel do Delf a vrhl se z Kórycké skály. Aristoxenos ve spise *O Pýthagorovi a jeho známých* říká, že ho Pýthagorás pochoval na Délu, když následkem nemoci zemřel. Podle jiných zemřel na vší mor. Když jej přišel navštívit i Pýthagorás a zeptal se ho, jak se mu daří, prostrčil prý dveřmi prst a řekl: „Je to vidět na kůži.” Proto užívají filologové tohoto rčení o něčem nedobré, někteří však v lepším smyslu, ale chybně.

(119) Tvrdil též (B 12), že bohové užívají pro stůl názvu *thyóros* [obětiště, obětní pokrm].

Andrón z Efesu praví, že byli dva Ferekýdové ze Syru, jeden astronom a druhý theolog, syn Babyův, u kterého se učil i Pýthagorás. Podle Eratosthena však byl jeden ze Syru, kdežto druhý, genealog, byl z Athén.

Zachovala se kniha Ferekýda ze Syru, která začíná slovy (B 1):

„Zás a Kronos i Chthonié byli vždycky; Chthonié pak dostala jméno Země (*Gé*), ježto jí Zás dal zemi darem.”

Také [jeho?] ukazatel slunovratů se dochoval na ostrově Syru.

Dúris uvádí v 2. knize svých *Letopisů* tento nápis na jeho hrobě:

Veškerá moudrost je shrnuta ve mně; je-li co nad to, (120)
Pýthagorovi mému to přičti, neboť on první
ze všech je v helénské zemi. Nejsou lži tato má slova.

Ión z Chiu o něm praví (B 4):

Jeho mužností jakož i skromností ozdobeného
duše i po smrti život veskrze radostný má,
pokud je opravdu moudrý Pýthagorás, jenž poznáv

názory veškerých lidí, v mysl je uložil svou.

... (121) ...

Žil za 59. olympiády (544 až 541 před n. l.). Napsal též tento list [následuje falsum listu Thalétovi].

Cfr. (ad A 1, 119) Scholia in Odysseam (scholia vetera), ed. W. Dindorf; XV,403-404:

Jakýsi ostrov zvaný Syrié, možná jsi o něm slyšel,
nad Ortygií, tam kde jsou obraty Slunce.

BQ: Syrié, jeden z Kykladských ostrovů, u nás nazývaný Syros.

QV: „Tam, kde jsou obraty Slunce” – Říká se, že je tam sluneční jeskyně, díky níž označují obraty Slunce.

BHQ: Jakoby směrem k obratům Slunce, to je na západ, nad Délem. Tak to vykládají Aristarchos a Héródianos.

A 1a = Eusebios, *Chronicae*, in Olym. 59 (p. 103b Helm)

A 2 /1 = *Súda*, s. v. Ferekýdés

Ferekýdés, syn Babya, ze Syru; Syros je pak jeden z Kykladských ostrovů, blízko Délu. Narodil se za lýdského krále Alyatta, byl současníkem sedmi mudrců, je připomínán v 45. olympiádě [600 až 597 před n. l.]. Prý se u něj vyučil Pýthagorás, avšak on sám neměl učitele, nýbrž získal tajné knihy Foiničanů a cvičil se v nich.

Někteří autoři uvádějí, že jako první napsal knihu v próze, jiní to však říkají o Kadmovi z Milétu. Byl první, kdo zavedl řeč o stěhování duší. Thalétovi záviděl slávu. Zemřel pro množství vší.

Vše, co napsal, je toto: *Sedmero zákoutí* neboli *Spojení bohů* čili *Theogonie*. Vskutku známe *Theologii* o desíti knihách, popisující zrození bohů a jejich posloupnost.

Ferekýdés z Athén, starší než Ferekýdés ze Syru, který sepsal *Orfeovu řeč*, napsal dílo *Autochthón*, pojednávající o starožitnostech Attiky v 10 knihách, *Promluvy* formou veršů. Porfyrios však nepřipouští, že by byl nějaký starší Ferekýdés, a za autora všeho považuje pouze jeho [Ferekýda ze Syru] samotného.

A 2 /2 = *Súda*, s. v. Hekataios

A 3 = Strabón, *Geographica* X, 5, 8; p. 487

A 4 /1 = Diodóros, *Bibliotheca historica* X, 3, 4 (Aristoxenos 14, 8)

A 4 /2 = Porfyrios, *Vita Pythagorae* 56

A 5 /1 = Cicero, *Tusculanea* I, 16, 38

Věřím, že během tolika staletí to řekli i jiní, ale pokud je možné opřít se o písemný záznam, tak Ferekýdés ze Syru první řekl, že lidské duše jsou nesmrtelné; a je to už hodně dávno, vždyť žil tenkrát, když vládl můj jmenovec. Tento názor utvrdil nejvíce jeho žák Pýthagorás.

A 5 /2 = Aponius, *In Canticum canticorum* (Bottino et Martini, Roma 1843); p. 95 (in *Cant.* 3, 5)

Slovy „dcery jerusalémské“ míníme především takové postavy filosofie, jako Thaléta a Ferekýda... Thalés za počátek všech věcí prohlásil vodu (...) tušil, že je jeden stvořitel všech věcí. Ferekýdés pak první ze všech prohlásil lidskou duši za nesmrtelnou (...) Především popsal pravou přirozenost o původ bohů (...)

A 6 /1 = Porfyrios, *Apo tú A tés Filologú akroaseós*, in: Eusebios, *Praeparatio evangelica* X, 3, 6

A 6 /2 = Maximos z Tyru, *Dialexeis* 13, 5c (29, 5 Hob.)

Ferekýdés předpověděl samským zemětřesení.

A 7 = Aristotelés, *Metaphysica* XIV, 4; 1091b 8 (cfr. 1 B 9)

... Ti z nich [theologů], kteří jsou "smíšení" [co do mýtu a logu] neříkají všechno mytický, za nejlepší pokládají to, co prvně plodilo, jako třeba Ferekýdés a někteří další, také Mágové a z pozdějších mudrců například Empedoklés a Anaxagorás, kteří počátkem činili tu lásku, tu intelekt.

A 7a = Plótinos, *Enneades* V, 1, 9

A 8 = Damaskios, *De principiis* 124b (I,321 Ruelle = Eudémos fr. 117)

Podle Ferekýda ze Syru je vždy Zás, Chronos a Země, první to tři počátky, jeden je prý před těmi dvěma a ony dva po jednom. Chronos pak učinil ze svého semene oheň, vanutí (*pneuma*) a vodu, toto trojici. Jak se domnívám, [jde o] přirozenost inteligibilního [světa]. Z nich, rozdělených do patera zákoutí, se sestaví početné generace bohů, nazvané "pateré zákoutí" (*pentemychos*); což říká asi totéž jako „pateré uspořádání“ (*pentekosmos*, „pětisvět“).

A 9 /1 = Probus, *In Vergilii Bucolica* 6, 31 (App. Serv.; p. 343,18 Hagen)

Také Ferekýdés však souhlasí s tím, že prvky jsou rozličné: Zén, říká, Chthón a Kronos. Označuje tím oheň, zemi a čas. A je to aithér, který vládne, země, která je ovládána, čas, v němž je každá část kroceňa.

A 9 /2 = Hermiás, *Irrisio gentilium philosophorum* 12, 4 Hanson

Ferekýdés říká, že počátky jsou Zén, Chthonié a Kronos. Zén je jasný vzduch (*aithér*), Chthonié je země, Kronos čas (*chronos*). Aithér je aktivní, země pasivní, v čase se věci dějí.

A 9 /3 = Lydus Ióannés Laurentius, *De mensibus* IV, 3

[Zeus] je totiž Slunce, podle Ferekýda.

A 10 = Sextos Empeirikos, *Pyrrhoniae hypotyposes* III, 30, 5

Je třeba také souhrnně pojednat o takzvaných látkových principech, které jsou přece nepostřehnutelné. Jednoduše to lze vidět na rozdílech mezi dogmatiky. Ferekýdés ze Syru totiž říká, že počátkem všeho je země, Thalés však, že voda (...)

A 11 = Maximos z Tyru, *Dialexeis* IV, 4; p. 174 R. (p. 45, 5 Hobein)

Podívej se však i na to, co vytvořil muž ze Syru: Zéna, Chthonii i Eróta mezi nimi, a zrození Ofieonea i boj bohů a strom a plášť.

A 12 = Proklos, *In Timaeum* 23c; I 129, 15 Diehl

Platónovo podání není tak záhadné jako Ferekýdovo.

Cfr. Platón, *Sophista* 242cd

Zdá se mi, že každý nám vypráví nějaký příběh, jako bychom byli děti. Jeden, že jsou tři jsoucí věci; že některé z nich mezi sebou jednou nějak bojují a jindy se opět stávají přáteli, uzavírají sňatky, plodí a živí potomky.